

Wat hiervan zij, op het oogenblik staan we, meen ik, voor een weinig bekende bijzonderheid in de kleine wereld der *Linaria*'s. Want, dat één of meerdere bloemen van een plant monsters worden en een vervorming toonen in den gewonen bloembouw, hetzij door overmaat van ontwikkelingsdrang, hetzij door schaarschte aan bouwelementen, of door welke oorzaak ook, dat is niets nieuws meer.

Een bijzonderheid is het echter, als alle bloemen afwijkingen vertoonen en daarin weer verscheidenheid.

Volge hier nog een opgave van de bloemen aan een laten bloeistengel, dien ik den 27en Sept., zen en 5en Oct. van dit jaar nauwkeurig heb geobserveerd.

De stengel had 26 bloemen in aanleg gehad. Daarvan waren er 10 onontwikkelde knopjes gebleven, 3 werden vulgaris-type bloemen, 1 vulg.-type zonder spoor en 12 bloeiden volgens de boven beschreven bloeiwijze.

Zooals ik boven zeide, was geen enkele vulgaris-bloem zuiver en verschilden ook de *variabilis*-bloemen in een of ander opzicht van elkander. Door langdurige afwezigheid heb ik de plant ook dit jaar in den laten bloei gevonden, zoodat nog nauwlettender observatie moest achterwege blijven. Een volgende keer hoop ik meer bevindingen neer te kunnen schrijven; wellicht ook over pelorische planten, van welke ik een prachtig exemplaar eveneens onder een heg weet groeien.

Oudenbosch, Berchmans-College.

JAC. FRIEDERICH S.J.

NAAR LEKZICHT.

DERTIG April van dit jaar trokken we naar Lekkerkerk, met het doel daar in de bekende aalscholvers-kolonie 'n aantal jonge aalscholvers te ringen, waarvoor we toestemming hadden verkregen van den eigenaar der kolonie, den heer Smit uit Krimpen a./d. Lek.

't Tochtje was een excursie, uitgeschreven door de Goudsche Ornithologische Club „Hirundo.”

Ik zal nu trachten een beschrijving te geven van ons bezoek.

De kolonie te Lekkerkerk is, zooals bekend, 'n zeer voornamelijk aalscholversbroedplaats in Nederland. De voortdurende vervolging, wegens de groote schade die ze ongetwijfeld aanrichten, en de steeds voortschrijdende kultuur, die moerassen dempt en meren leegmaakt, hebben gemaakt, dat de aalscholvers meer en meer in aantal achteruit gingen.

De heer van Oordt veronderstelt in „Ardea” 1919 afl. 2 dat de Aalscholverskolonie te Lekkerkerk een voortzetting is van de in 1861 verdreven kolonie op het „Schollewaars-eiland” in den Wollefoffen-Polder bij Nieuwerkerk a./d. IJssel.

Er bevinden zich thans in ons land nog slechts enkele flinke kolonies en één van de grootsten is in de eendenkooi „Lekzicht” te Lekkerkerk, de grootste van het aan kooien zoo rijke Holland. 't Model is als dat van alle kooien, maar omdat de hoofdrichting ongeveer Noord-Zuid is, en de Zuidkant aan den Noordelijken Lekdijk grenst, bevinden zich alle vangpijpen aan de Noordzijde.

De vijver in 't midden doet wat grootte betreft veel aan een binnenmeer denken, te meer daar zich erom heen breede grienden bevinden.

Vlak aan 't water staan in een breeden zoom talrijke hoge boomen en 't is in deze boomen, dat de aalscholvers zich gevestigd hebben.

De eigenaar, een vogelliefhebber, liet ze vrijwel ongestoord, zoodat de kolonie meer en meer aangroeide.

In de tweede vergadering van de commissie: Reigers en Aalscholvers, van de Ned. Heide-Mij. schatte de heer Thijssse het aantal aalscholvernesten in ons land op ongeveer 2000 waarvan op Lekzicht alleen een 1000.

De heer van Oordt komt in zijn artikel „De stand der Aalscholver-kolonies in Nederland” („Ardea” 1919 afl. 2) tot een totaal van $\pm$ 3300 nesten waarvan 1500 in Giethoorn en 1300—1500 in Lekzicht. De kolonie op Lekzicht blijkt de grootste op één na te zijn.

't Zal ongeveer elf uur geweest zijn toen wij bij Lekzicht arriveerden en ons bij den kooiker vervoegden. Deze bracht ons in de kooi langs een smal pad, dat zich om het water dóór de grienden slingert. Hier en daar was het er zoo mooi, dat men kon denken in een bosch te zijn. Onder 't voortgaan vertelde de kooiker ons dat er aan 't „Verboden Toegang enz.” van de bordjes aan den dijk streng de hand gehouden wordt en dat men speciaal toestemming van den eigenaar moet hebben, om te worden toegelaten. Dit is ook maar het beste. Wij waar-schuwen dan ook vreemdelingen te denken „Als we er maar eenmaal zijn, worden we wel toe-toegelaten.” De kooiker is werkelijk onverbiddelijk.

Na ons gebracht te hebben, waar we wezen moesten, begaf onze gids zich naar zijn bezig-heden terug en wij togen aan het werk.

We waren nu vlak onder 't hooge geboomte aan den waterkant. Tientallen aalscholvers schoten met luid wiekgeklap vanaf hun nesten de lucht in.

Onder de boomen daar was de hitte bijna onverdragelijk en de lucht verpestend. Door de omliggende grienden kon de wind niet tot hier komen en de zonnestralen vielen schuin tusschen de naakte stammen. Alle nestboomen waren dood en door de scherpe kalkhoudende uitwerpselen krijtwit.

De grond, die decimetershoog met de uitwerpselen en den afval van de vogels bedekt is, stinkt ontzettend en er kan, behalve hier en daar een polletje brandnetels en langs den zoom Veronica's, geen plant meer groeien.

Hier leert men begrijpen hoe de guano-lagen van Zuid-Amerika en van zoovele eilanden in den oceaan ontstaan zijn.

Behalve met uitwerpselen ligt de grond vol met kadavers van volwassen aalscholvers en van jongen die uit 't nest gevallen zijn, met schiereieren en eierschalen.

Alles verkeert in rottenden toestand en 't zit er vol met aasvliegen en dergelijke insecten. Ook etensresten als onverteerde visch, vooral paling lagen er te ontbinden. Er lag ook nog 'n zware snoek van $\pm$ 3 d.M. lengte.

De vogels denken er niet aan, om die gevallen lekkernijen op te rapen, liever halen ze nieuwe.

De boomen zijn, zooals gezegd, allen dood. Ze kraken bij aanraking, en stammen van een decimeter dikte kan men dikwijls met één ruk omverhalen. Sommige stonden een eind voor-uit in 't water en vormden zoo een prachtig gezicht, met als achtergrond 't water waarop tientallen aalscholvers zwommen of een bad namen. Na zoo'n bad vloog de vogel zwaar op van 't water en ging zich in een hoogen boom met uitgespreide vleugels zitten zonnen.

Op die boomstronken nu, die op zich zelf kleine eilandjes vormen, liggen veel nesten, dikwijls zoo laag, dat men er staande in kan kijken.

Ze zijn opgebouwd van vrij zware takkenverzamelingen die soms zelfs wel den vorm van een torentje hebben. Ze zijn over 't algemeen vrij groot en de middellijn van de eigenlijke nestholte is tweemaal zoo lang als die van een kraaiennest. De holte is gevoerd met oude biezen, die de aalscholver vermoedelijk opduikt van den bodem van een af andere sloot. 't Geheele bouwwerk is ook weer bedekt met een dikke kalklaag zoodat 't nest eruit ziet alsof 't met rijp bedekt was. Toch schijnt de aalscholver ervan te houden, nu en dan een bebladerd takje erdoor te werken. Dat maakt dan den indruk van een vlag op 'n modder-schuit.

Ook de eieren, drie tot vijf in getal (meestal vier), zijn geheel bedekt met kalk, zoodat de grondkleur, lichtblauw, geheel verloren gaat.

De eieren waren van 't tweede broedsel en slechts een gering percentage nesten had ringbare jongen. Wij zochten evenwel onze ringen op en gingen aan 't werk.

't Was gelukkig, dat wij vooruit gewaarschuwd waren onze oudste kleeren aan te trekken, want alles in de kolonie geeft kalkstof af om niet te spreken van den aanhoudenden regen van excrementen en walgelijken afval die op ons neerdaalden.

Eerst bouwden we een dam van de omgevallen boomen, die er maar voor 't aanpakken liggen, naar één van die boomen in 't water. Er zaten 5 nesten in!

Eén van ons klauterde erin en kwam met 'n 4-tal jongen terug, die wij ringden.

Die jongen, en alle jonge aalscholvers, waren erg levendig en maakten zoo'n drukte en beweging dat wij de handen ermee vol hadden. Ze stelden zich met hun stevige kaken en scherpe nagels te weer, zoodat van één van ons de das werd stuk getrokken en een ander z'n hand opengescheurd. Maar jonge aalscholvers zijn gewoon zich nog op andere wijze te verdedigen. In tijd van nood, zooals nu 't geval was, ontlasten ze zich van alles wat zich in hun darmkanaal bevindt. Ze lekken dan aan alle kanten! De man met de kapotgescheurde das kreeg zodoende nog 'n straal groen braaksel vlak in 't gezicht!

't Gelukte ons evenwel, ze te ringen en ze in 't nest terug te brengen.

Er zat in dien boom nog een nest met ringbare jongen, die we graag geringd zouden hebben, maar 't nest lag op een ver boven 't water uitstekenden en natuurlijk weer dooien tak. Vier jongen erin keken ons eerst verschrikt aan en begonnen daarna in koor angstig te piepen, 't geen één van ons aanleiding gaf om te citeeren:

„Hoort gij dat tergend lied?”

Met een volgend nest ging 't beter. 't Viel ons op, dat geen enkel jong na 't ringen uit 't nest probeerde te springen zooals men dat bij andere jongen dikwijls ziet. Integendeel ze kropen dicht bij elkaar en hieven een gepiep aan, dat hun keelzakken trilden.

Spoedig daarop verschenen dan de ouders, die intusschen boven de kooi gespiraald hadden of die juist terug kwamen van de jacht, de zak in de onderkaak gevuld met visch. Was dit laatste 't geval, dan gaf de oude vogel 'n geluid dat veel geleek op een dof gegriinnik en reikte de jongen 't voedsel toe. Terwijl de jongen dit dan gretig verslonden, liet de oude een goedkeurend „gok, gok” hooren.

Onder al deze bedrijvigheden zwoegden we den eenen boom in en den anderen boom uit met jongen en ringen.

Wanneer men zoo leest: „Hij bestaat uit 1200—1500 paar” („Ardea” 1919 afl. 2) en men weet dat wij twintig ringen hadden, dan zal men zoo denken: „Nu dat zal 't werk van een half uurtje geweest zijn.” Dat hadden we zelf trouwens ook gedacht. Maar 't viel niet mee.

De meeste vogels waren op hun tweede stel eieren aan 't broeden en wij moesten juist jongen hebben, die bijna uit konden vliegen. Om die twintig ringen kwijt te worden, hebben wij volle drie uur gezwoegd, werkelijk gezwoegd, want al zitten die nesten laag genoeg, 't is een toer, om erbij te komen. Men moet de boomen gezien hebben om te begrijpen, wat dat inklimmen beteekent.

De heele boom kraakt, de zijtakken breken af, de kalk dringt je in de oogen. En als we dan doodop boven in den boom bij 't nest aankwamen, konden we beginnen met de jongen eruit te hijschen en onder het hevigste protest van hun kant naar beneden door te geven. 't Is gelukkig, dat ze een huid hebben als leer, zoodat ze overal aan te pakken zijn.

Maar niettegenstaande alles kwamen we klaar. Ons eigenlijk doel was bereikt en toen gingen we in de koele grienden wat eten en wat rusten van de vermoeienis.

Na afloop daarvan keken we nog wat in de grienden rond. We vonden nog verscheidene wilde eendennesten waarvan één met 't broedend wijfje erop en één bovenop een knotwilg

langs 't paadje. Al komt 't ook nog al eens voor, een eendennest op een knotwilg blijft toch altijd eigenaardig.

Verderop hing een zanglijsternest tusschen de takken van een vlierstruik. Eén van ons klom erbij en konstateerde dat er twee eieren in lagen. 't Eerste ei was dus gelegd op 29 April. Weer een eerste datum voor het Ornithologisch Onderzoek. We zagen ook nog braamsluipertjes aan hun nest bouwen. In de kooi waren ook nog torenvalken, boschduiven, vinken, groenvinken, winterkoninkjes, meezen, merels en ook een roodborstje, dat voor ons eigenaardig was, omdat we het nog nooit zoo laat bij Gouda zagen.

We waren nu weer aan de woning van den kooiker gekomen, waar wij gelegenheid hadden onze dorst te lesschen en onze geheel witte kleeren te borstelen.

Ik wil er nog even op wijzen, dat de kolonie uitgeroeid zal worden. De schade door de aalscholvers aan de omgeving toegebracht is enorm groot en loopt volgens den heer Smit in de honderdduizenden guldens.

Men is daarom met de stelselmatige uitroeiing reeds begonnen. De tot nestelen geschikte boomen (wilgen, maar vooral esschen) worden gerooid en vervangen door jong hout.

Jaarlijks worden ongeveer 5000—7000 jongen uitgebroed, waarvan er een kleine 2000 voor de konsumpsie verzameld worden. De jongen gaan dan naar Rotterdam waar de poelie ze als „eendenbout” verkoopt.

Smakelijk eten! (Zie voor verdere bijzonderheden „Ardea” 1919 afl. 2 en Jaarboekje no. 7 blz. 38 van de „Nederlandsche Ornithologische Vereeniging”).

't Zou toch jammer zijn, als onze groote aalscholvers-kolonie verdween! Wij schreven naar de „Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels” en naar de „Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland” en berichtten hun de plannen van den eigenaar.

De eerste vereeniging berichtte ons, dat ze zich met de betrokken personen in verbinding had gesteld.

We hopen (maar vertrouwen niet) dat dit een goede uitwerking zal hebben!

Gouda, Mei 1921.

E. HOFFMANN.

Voorzitter G. O. C. „Hirundo.”

EETBARE PADDESTOELEN.

NIETS verstoort hier de indrukwekkende stilte, zoo zeldzaam harmonieerend met de schittering van rood, paars, wit, geel, bruin of oranje der talloze Amanita's, Russula's, Boleten en Cantharellen.”

Zoo schreef ik verleden jaar.

En nu? Wel, misschien ligt het aan mij, maar, waar ik anders in begin Juli ga uitkijken naar de bekende oranje Cantharellen, heeft het nu tot October geduurd, eer ik er een zag, en dat was nog een klein, verschrompeld exemplaar, totaal ongeschikt voor de consumptie. Augustus en September, *je* maanden voor den liefhebber van paddestoelenmaaltjes, hebben we al lang en breed achter den rug, en 't is mij nog niet gelukt, de lekkere dooierzwan op m'n tafel te krijgen. Boleten waren iets toeschietelijker, Amanita's ook, maar im groszen Ganzen hebben we, in verhouding tot andere jaren, al heel weinig van den kleurenrijkdom van ons geheimzinnig boschvolkje kunnen genieten.